

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 27. broj

6. srpnja 2023.

cijena 250 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

Šeljin – 110. obljetnica crkve

12. stranica

Susret podunavskih Hrvata

3. stranica

Pro Cultura Minoritatum Hungariae

5. stranica

Opraštanje u školi „Miroslav Krleža“

7. stranica

Umjetnost na svakom koraku

Jedna je od predivnih prednosti življenja u Budimpešti raznolikost umjetnosti koju taj grad nudi na svakom koraku. Svaki se dan u godini možete diviti različitim umjetničkim izrazima koji krase ulice i trgove. Od heklanog drveća u Raday ulici do žarko obojenih pukotina na betonu na Astoria trgu – Budimpešta je pravi umjetnički grad. Budimpeštu posebnom čini činjenica da je umjetnost ovdje često besplatna i lako dostupna. Posljednjih godina nešto novo i zanimljivo dolazi od talentiranog kipara Mikhaila Kolodka.

Kolodko je postao poznat po svojim miniskulpturama koje iznenada iskaču na različitim mjestima u gradu. Njegove skulpture poput Zeca s kockastim ušima (Kockásfülü nyúl), Glavnog crva (Főkukac) te mnogih drugih privlače pažnju i oduševljavaju posjetitelje. Njegov kreativni pristup umjetnosti donosi svježinu i zabavu u već bogat umjetnički pejzaž Budimpešte.

Kroz Kolodkov rad imamo priliku otkriti nove aspekte grada i njegove kulture. Njegove skulpture postaju simboli i prepoznatljiviji elementi Budimpešte. Njegova umjetnost osvježava našu perspektivu i podsjeća nas na važnost kreativnosti u našem svakodnevnom životu.

Kolodko nas inspirira da istražujemo, da budemo otvoreni za nove ideje i da uživamo u umjetnosti koja nas okružuje. Njegove su skulpture podsjetnik da umjetnost može biti prisutna u svakom kutku našeg grada i da nam pruža radost i inspiraciju.

Njegove skulpture postale su omiljene atrakcije posjetitelja i stanovnika grada te svakako doprinose šarmu i kreativnosti koje ovaj grad nudi. Od osvrta na djetinjstvo do društvenih i političkih komentara ovaj umjetnik našao je novi način da razgovara s gradom i potiče debate kroz jedan od najstarijih oblika umjetnosti.

Kolodko svoje skulpture uklapa u prostor koji između ostalog oblikuju umjetnici i ljudi zajedno. Teme miniskulptura zanimaju ljude i utječu na promatrače istom dramatičnom snagom kao divovska djela. U svojim počecima Kolodko nije imao ni kupaca ni financijskih sredstava za izradu svojih ideja te ih je počeo izrađivati u minibiolicima kako se ideje ne bi izgubile. Njegove sićušne skulpture brzo su stekle veliku popularnost.

Dora Ordanić

Glasnikov tjedan

„Što se tiče ‘bunjevačkog pitanja’, ništa nije slučajno. Mi to moramo pratiti i moramo dignuti na jednu višu razinu. Morate znati da Hrvatska glede toga puno radi i u Vijeću Europe.”

Tréći susret podunavskih Hrvata održan u Gajiću bio je u znaku sagledavanja položaja, potreba i problema Hrvata u Mađarskoj i Srbiji. Razgovaralo se i o njihovu financijskom položaju te je rečeno kako je za Hrvate u Mađarskoj ove godine izdvojeno 175 tisuća eura i kako se na projekte hrvatskog Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU mogu prijaviti i Hrvati iz Mađarske. Kako donosi tjednik Hrvata u Srbiji *Hrvatska riječ*, bilo je riječi i o „bunjevačkom pitanju” te kako razdvajanje Hrvata na Bunjevce Hrvate i Bunjevce nehrvate traži snažniju reakciju hrvatske Vlade kako bi postojeće strategije otimanja prestale. Predsjednik HDS-a, govoreći o bunjevačkom pitanju, rekao je: „Posljednjih 15 godina pojavljuju se inicijative nekih ljudi u Baji i okolici koji u tome što se ističu kao Bunjevci nehrvati više vide neku osobnu korist ili mogućnost mjesta u Parlamentu, nekoj državnoj samoupravi. To pitanje pokreću oni koji čak ni ne znaju govoriti bunjevački. Vjerujem da nemaju neku potporu naroda, ali moram istaknuti da im financijska i ideološka potpora dolazi iz Srbije. Mi smo kao zajednica već reagirali, Hrvatska državna samouprava Deklaraciju o Bunjercima u Mađarskoj poslala je mađarskim dužnosnicima, objavili smo to na raznim forumima, nakon čega sam dobio brojna prijeteća pisma od Bunjevaca iz Srbije. Ne zabrinjava nas to previše, nema ih puno i vjerujem da nemaju taj značaj da bi mogli dobiti ista prava kao ostale manjine.” Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, kako donosi *Hrvatska riječ*, rekao je: „Živim u Baji i tu se događa isto što i u Subotici i moram reći da je Gradska uprava u Baji više za Bunjevce nego za Hrvate. Stavili su bunjevačku zastavu na trg, protiv čega smo prosvjedovali. Naša državna samouprava prije nekoliko godina javno je izrekla da Bunjevci pripadaju hrvatskom narodu i u tom smislu nam je potrebna maksimalna potpora.” Pred-

sjednica Odbora Hrvatskog sabora za Hrvate izvan Hrvatske istaknula je: „Što se tiče ‘bunjevačkog pitanja’, ništa nije slučajno. Mi to moramo pratiti i moramo dignuti na jednu višu razinu. Morate znati da Hrvatska glede toga puno radi i u Vijeću Europe. Moramo biti poštteni prema svojoj naciji i vidjeti zašto se to događa i odgovoriti na sva ta pitanja. Sve to moraju znati određene hrvatske institucije, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, moraju znati naše misije, a ponajprije naše Veleposlanstvo i onda mi možemo reagirati na diplomatskoj razini. Država ne može djelovati ako ne zna točno što se zbiva. Zato su jako važni ovakvi susreti.”

Govorilo se i o potpori iz matične domovine. Predstavnici Hrvata u Srbiji istaknuli su kako Hrvati u Srbiji ne bi mogli opstati bez pomoći Hrvatske, ne bi mogli ostvariti nijedan program, te kako su se u posljednjih nekoliko godina zahvaljujući financijskoj potpori matične domovine uspjeli dobro posložiti i ući u velike projekte.

Predsjednik HDS-a rekao je kako je situacija u Mađarskoj, po pitanju sustava potpore u kojem je hrvatska manjina, dobra i kako se vjerojatno radi o najboljem sustavu u kojem je neka od hrvatskih zajednica u srednjoj i južnoj Europi. Međutim, istaknuo je kako se nazire kraj ovom blagostanju. „Ima naznaka da više neće biti tolike potpore hrvatskoj zajednici u Mađarskoj i ta umanjena sredstva neće biti dovoljna za djelovanje velikog broja naših institucija i udruga. Mislim da će se natjecaj prema Središnjem državnom uredu iz tog razloga znatno povećati, bit će nam potrebna pomoć i sa županijske razine i vjerujem da će biti velika zainteresiranost za projekte općina u Osječko-baranjskoj županiji, kao i na državnoj razini. Znači, u budućnosti će naši zahtjevi biti veći nego prije”, naveo je.

Branka Pavić Blažetin

Susret podunavskih Hrvata u mjestu Gajić

Ove godine u Gajiću u općini Draž 3. lipnja održan je treći Susret podunavskih Hrvata, rekao je za Hrvatski glasnik u ime Osječko-baranjske županije, glavnog organizatora susreta, Mislav Matišić. Godišnji susret okuplja podunavske Hrvate – Bunjevce, Šokce i srijemske Hrvate – iz Mađarske, Hrvatske i Srbije (Vojvodina).

Naime, počevši od 2020. godine na inicijativu Osječko-baranjske županije, održava se susret podunavskih Hrvata u općini Draž. Susret je to ljudi sa svih razina: lokalne, županijske, državne. Nakon okruglog stola na kojem su sudjelovali pozvani načelnici općina i gradova, predstavnici Hrvata iz Mađarske, Srbije te državnih institucija Republike Hrvatske druženje se nastavilo na programima ovogodišnjeg Baranjskog bečarca koji se održavao od 2. do 3. lipnja u crkvi i na livadi crkve svetog Petra i Pavla kod Topolje uz nastup devet KUD-ova iz Hrvatske, Mađarske, Srbije i BiH.

I ovogodišnji Susret podunavskih Hrvata bio je prilika za razmjenu iskustva hrvatskih zajednica i njihovih potreba u jačem i snažnijem povezivanju s partnerskim organizacijama u Hrvatskoj te dodatnom osnaživanju političke podrške. Mogućnosti suradnje i ostvarivanja projekata za dobrobit stanovništva, ali i područja država na kojem žive, nude se putem prekograničnih programa EU i prekograničnih programa financiranih sredstvima državnog proračuna RH. O položaju, potrebama i problemima hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Mađarskoj te unapređenju njihove suradnje s matičnom domovinom Hrvatskom govorili su predstavnici ministarstava, diplomacije, državnih institucija, manjinskih stranaka.

Susretu podunavskih Hrvata, kako doznaje Hrvatski glasnik, osim predsjednika HDS-a Ivana Gugana na poziv Osječko-baranjske županije nazočili su predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac i njegov zamjenik Arnold Barić, predsjednik Hrvatske samouprave Mohača Đuro Jakšić, predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac i dr. sc. Andor Véggh. Osim predsjednika HDS-a Ivana Gugana govorili su još Joso Ostrogonac i dr. sc. Andor Véggh. Kako doznaje Hrvatski glasnik, tema je bila i problematika Bunjevaca nehrvata u Srbiji i Mađarskoj.

Susretu su nazočili i diplomatski predstavnici Republike Hrvatske u Mađarskoj: veleposlanik Mladen Andrić i generalni konzul Drago Horvat, savjetnik u Veleposlanstvu RH u Srbiji Nikola Bajić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji Jasna Vojnić, ministar u Vladi Republike Srbije Tomislav Žigmanov, saborski zastupnici Stipan Šašlin, Nataša Tramišak i Zdravka Bušić, državni tajnik u MRRFEU Domagoj Mikulić, predstavnici Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske i predstavnici baranjskih općina, brojnih kulturnih udruga, agencija i institucija iz Hrvatske, Mađarske i Srbije.

„Osječko-baranjska županija među prvim je županijama u Hrvatskoj koja je prepoznala naše potrebe i povećala potporu. Zato smo i mi danas ovdje. Neke od tema o kojima smo danas govorili zajedničke su Hrvatima u Srbiji odnosno Mađarskoj, a to je primjerice bunjevačko pitanje i razdvajanje hrvatskog korpusa na nekoliko dijelova. Ima i onog u čemu se puno razlikujemo, kao što je uključenost u politički i institucionalni sustav te financiranje, za što Hrvati u Mađarskoj svjedoče da je na iznimno visokoj razini. Mi se s tim ne možemo pohvaliti iako treba reći da je situacija po pitanju financijske potpore od strane RH u posljednjih nekoliko godina nešto bolja, zahvaljujući čemu možemo raditi na velikim projektima i napredovati kao zajednica“, istaknula je predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji Jasna Vojnić.

„Moramo imati redovite susrete na dunavskoj tromedi jer je naša povijest zajednička. Nalozi su naših predaka da osnažujemo sjećanje, imamo stalne kontakte i programe. To smo radili i sa

Svi sudionici, među njima i predsjednik HDS-a Ivan Guga

Joso Ostrogonac i Tomislav Žigmanov

Dio sudionika

Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj i pojedinim institucijama u Republici Hrvatskoj kako bismo zajedničku povijest mogli temeljitije i svestranije obraditi. Naša se suradnja mora odvijati i u drugim područjima“, rekao je Tomislav Žigmanov.

„Cilj je ovog skupa povezati hrvatske zajednice susjednih zemalja, pružiti im mogućnost upoznavanja i suradnje te ponuditi podršku kroz prekogranične projekte Europske unije te iskustva naše Razvojne agencije. Vjerujemo kako će Skup podunavskih Hrvata postati jednogodišnja tradicija“, rekao je Mislav Matišić u ime organizatora skupa, Osječko-baranjske županije.

Branka Pavić Blažetin
Foto i izvor: OBŽ/HR

Dodijeljene potpore za hrvatske kampove

Državno tajništvo za vjerske i narodnosne odnose pri Uredu predsjednika Vlade odnosno Fond „Gábor Bethlen“ objavio je odluku o dodjeli potpora za održavanje narodnosnih dječjih i omladinskih kampova u 2023. godini pod referentnom oznakom NTAB-KP-1-2023. Na natječaju su mogle sudjelovati narodnosne samouprave, neprofitne organizacije, odgojno-obrazovne ustanove (škole i dječji vrtići) u vlasništvu narodnosnih samouprava, vjerske zajednice kao i druge narodnosne kulturne, znanstvene i obrazovne ustanove te civilne udruge koje se prema raspisanom natječaju svojim ciljevima i djelatnošću iz osnivačkog dokumenta vezuju za pojedine narodnosti. Hrvatima u Mađarskoj za hrvatske tabore dodijeljeno je 21 700 000 forinti potpore za 16 kampova, od njih je 9 državnih kampova kojih organizira Hrvatska državna samouprava i njezine institucije – osam se održava u Zavičajju, u odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlačićima na otoku Pagu, te Hrvatski državni vjerski kamp u Mađarskoj.

Sljedeće su hrvatske samouprave, organizacije, udruge i ustanove dobitnici potpora:

Potpore dodijeljene Hrvatskoj državnoj samoupravi i njezinim ustanovama

Hrvatska državna samouprava:

Hrvatski jezični kamp u matičnoj domovini 2023. godine 2 200 000 Ft

Kulturno-prosvjetni centar Hrvata u Mađarskoj:
Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj 2 200 000 Ft

Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“:
Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj 2 200 000 Ft

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“:
Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj 2 200 000 Ft

Kulturni centar bačkih Hrvata:
Hrvatski jezični kamp u matičnoj domovini 2023. godine 2 200 000 Ft

Hrvatski dječji vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležu:
Hrvatski državni jezični kamp 2 200 000 Ft

Hrvatski dječji vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“:
Državni kamp hrvatskog materinskog jezika 2 200 000 Ft

Hrvatski dječji vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu:
Hrvatski čitateljski kamp u Hrvatskoj 2023. 2 200 000 Ft

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj:
Hrvatski državni vjerski kamp 2023. godine 800 000 Ft

Potpore ostalim hrvatskim samoupravama i udrugama

Hrvatska samouprava Erzsébetvárosa
Kamp materinskog jezika i narodopisa u Balatonmárfürdőu 500 000 Ft

Hrvatska samouprava Zalske županije
Hrvatski regionalni kamp narodne glazbe 500 000 Ft

Hrvatska samouprava Petrova Sela
Kamp tradicija, vrijednosti i zajednice u Petrovu Selu 500 000 Ft

Foto: HDS

Hrvatska samouprava Šeljina
Kamp hrvatskog jezika i narodopisa 500 000 Ft

Hrvatska samouprava Udvara
VIII. Hrvatski ljetni kamp tradicija KUD „Tanac“ 500 000 Ft

Hrvatski dječji plesni kamp „Pačići“ 500 000 Ft

Državna udruga šokačkih Hrvata u Santovu
Hrvatski jezični kamp 300 000 Ft

Beta

NOVALJA – Dana 16. lipnja gradonačelnik Novalje Ivan Dabo održao je radni sastanak s predsjednikom Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH i predsjednikom Hrvatske državne samouprave Ivanom Guganom. Na sastanku se razgovaralo o I. Susretu hrvatskih manjina, koji će biti popraćen bogatim kulturnim, gastronomskim i znanstvenim programom, a održat će se u Novalji od 22. rujna do 24. rujna 2023. godine.

Pro Cultura Minoritatum Hungariae

U Budimpešti je 19. svibnja održana dodjela nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” u povodu Svjetskog dana kulturne raznolikosti, dijaloga i razvoja. Državni tajnik Ureda predsjednika Vlade Miklós Soltész, zadužen za vjerske i narodnosne odnose, uručio je ovu nagradu pojedincima i organizacijama koje djeluju i pridonose očuvanju i razvoju kulturne baštine narodnosnih zajednica u Mađarskoj, pridonoseći suživotu naroda u Karpatskom bazenu.

Nagrada „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” utemeljena je 2005. godine kao priznanje za izvanredan doprinos u domeni kulturne raznolikosti, dijaloga i napretka. Ovogodišnja dodjela nagrada u organizaciji Državnog tajništva Ureda predsjednika Vlade za vjerske i narodnosne odnose održana je u Domu bugarske kulture.

Broj je nagrada ograničen na najviše 13, što odgovara broju priznatih narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Ovogodišnji dobitnici, izabrani među brojnim kandidiranim, ističu se angažiranošću pri očuvanju i razvoju kulturnog nasljeđa narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Njihova je djelatnost široka: od kultur-

Ovogodišnji dobitnici nagrade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”

Zita Kiss Osztrogonác u društvu Jose Ostrogonca, Marine Sikora, Mladena Andrića, Ivana Gugana, Miklósa Soltésza i Joze Solge

PRELOG

Mješoviti pjevački zbor iz Velike Kaniže već dugi niz godina surađuje s pjevačkim zborom Udruge umirovljenika Preloga. Preloški zbor s voditeljicom Ljubicom Crnčec redovito pomaže pjevanjem na hrvatskim misnim slavljenjima koja se održavaju u Velikoj Kaniži. Preloški zbor 13. svibnja sa svečanim programom proslavio je 20. obljetnicu svojeg postojanja. Na programu je nastupio i Mješoviti pjevački zbor iz Velike Kaniže i Tamburaški sastav „MužiKaj”.

nog rada, javnog obrazovanja, narodnosnih medija, umjetnosti i podrške narodnosnoj kulturi...

Promoviranje manjinske kulture i identiteta ima duboko značenje za očuvanje bogatstva kulturne raznolikosti i jačanje povezanosti unutar društva. Svojim radom dobitnici nagrade ističu važnost i vrijednost manjinske kulture te doprinose njezinoj promociji u širem planu.

Jedan od ovogodišnjih laureata bio je i Hrvatski kulturni krug Bunjevaca u Čavolju. Ta organizacija, neprekidno aktivna od 1952. godine, čuva i popularizira hrvatsku glazbu, narodne plesove i pjesme. U okviru kulturnog kruga djeluje i „Bunjevačka plesna skupina” te je 2022. s radom započela i školska plesna skupina koja se posvećuje očuvanju tradicija poput bunjevačkog svatovca, prela u Čavolju i narodnih običaja Materica. Osim što njeguju hrvatsku tradiciju članovi kulturnog kruga aktivno sudjeluju u narodnosnom životu te organiziraju manjinske sadržaje.

Predsjednica Hrvatskog kulturnog kruga Bunjevaca Zita Kiss Osztrogonác preuzela je nagradu u ime organizacije čiji su znatan doprinos hrvatskoj tradiciji i aktivno sudjelovanje u narodnosnom životu razlozi zbog kojih im je dodijeljena nagrada.

Nagradom „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” nastoji se jačati i promicati dijalog i suradnju među narodnosnim zajednicama u Mađarskoj i većinskim društvom. Jer narodnosti pridonose bogatstvu i osebnosti Mađarske. Promicanje manjinskih kultura i njihova integracija u društvo imaju iznimnu važnost. Svaka nacionalna zajednica nosi sa sobom jedinstvenu povijest, jezik, tradiciju i umjetnost, čijim se očuvanjem i razvojem grade mostovi te jača razumijevanje i poštovanje.

D. O.

POZIV

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera raspisala je natječaj u povodu 150. obljetnice ujedinjenja Budima, Pešte i Staroga Budima. Pozivaju se stanovnici trećeg okruga u Budimpešti koji su hrvatskog podrijetla i koji njeguju svoj hrvatski identitet da sudjeluju na natječaju, da napišu i pošalju tekst „svoje osobne hrvatske priče” te da progovore o odnosu prema svojim hrvatskim korijenima, predcima – da napišu svoju obiteljsku kroniku. Natjecatelji napise mogu pisati na hrvatskom ili na mađarskom jeziku, a minimalna je dužina teksta dvije kucane stranice. Prilikom prijave na natječaj potrebno je napisati ime, adresu prebivališta ili boravišta, datum i mjesto rođenja, e-adresu te podatke o hrvatskom podrijetlu. Prijavu treba poslati na e-adresu obudaihrvatok@gmail.com. Uvjeti su za prijavu hrvatsko podrijetlo i prebivalište ili boravište u trećem budimpeštanskom okrugu. Rok je za predaju 30. rujna, a ocjena radova i dodjela nagrada održat će se 15. prosinca. Svi radovi koji zadovoljavaju kriterije natječaja bit će nagrađeni.

Santovci na Danu škole u prijateljskim Petrijevcima

Na poziv OŠ „Petrijevcima“ i ravnateljice Susane Dundović skupina od 26 učenika te pratećih nastavnika santovačke hrvatske škole boravila je u posjetu prijateljskom naselju i školi u Hrvatskoj. Izaslanstvo santovačke škole na čelu s ravnateljicom Marijom Žužić Kovács 25. svibnja gostovalo je na sportskom Danu škole u Petrijevcima.

S ciljem boljeg upoznavanja i druženja učenika domaćini su im predstavili školu, a zatim su održana natjecanja školskih ekipa u muškom i ženskom nogometu te raznim štafetnim igrama. Cjelopopodnevni susret protekao je u dobrom raspoloženju, a završio zajedničkom večerom i druženjem gostiju i domaćina. Susretu su nazočili načelnik Općine Petrijevcima i predsjednik Hrvatske samouprave Santova Stipan Balatinac. Prijateljska suradnja Hrvatske samouprave Santova i Općine Petrijevcima uspostavljena je još u veljači 1996. godine, a otada je ostvaren niz uzajamnih susreta, zajedničkih programa na polju kulture, školstva, sporta i vjerskog života. Kako nam je kazala ravnateljica santovačke škole, uzvratni susret učenika u Santovu planira se početkom nove školske godine. Nakon što su čelnici dviju općina još potkraj prošle godine obostrano izrazili želju za zbratimljenjem, što su svojim odlukama nedavno potvrdila i vijeća Općine Petrijevcima i santovačke samouprave, dogovoreno je da će 17. lipnja u Santovu biti upriličeno potpisivanje sporazuma o uspostavljanju prijateljske suradnje na razini dviju općina.

S. B.

Santovački učenici i nastavnici sa svojim domaćinima

Završni program i oproštajna svečanost Hrvatskog vrtića u Santovu

U santovačkom hrvatskom vrtiću krajem svibnja održani su već tradicionalni završni kulturni program i oproštajna svečanost vrtićara velike skupine. Nazočne je srdačno pozdravila voditeljica vrtića Anica Filaković. U velikoj dvorani mjesnog Doma kulture okupio se velik broj roditelja, baka i djedova, a djeca i unuci obradovali su ih lijepim programom, kazivanjem prigodnih stihova, pjesmama i dječjim igrama koje su s njima uvježbale njihove odgajateljice i dadilje. Na kraju programa od vrtića se oprostilo deset vrtićara velike skupine, budućih prvaša.

S. B.

Vrtićari velike skupine s odgajateljicama Anicom Filaković (desno) i Anitom Gujás Kernya

Vrtićari male skupine

Kako se izvlačila repa...

„Vraćajte se korijenima“ kao izvoru

„Nije znanje znanje znati, već je znanje znanje dati!“

U Hrvatskoj osnovnoj školi „Miroslav Krleža“ u Pečuhu 9. lipnja održana je svečanost opraštanja učenika 8. razreda. Dva-deset i šestero osmaša sa svojom razrednicom Mártom Sándorka Rohonczi oprostilo se prelijepim programom od razreda, škole, učitelja, svih djelatnika, prijatelja, roditelja. Svima njima ponaosob su pjesmom, stihom ili riječju zahvalili na uloženu trudu i pomoći u učenju i odrastanju jer su kao osmaši polako ali sigurno stupili na prag svijeta odraslih. I stepenicu po stepenicu sve brže postaju zaista odrasli ili bi to trebali postati ponašanjem, sposobnošću donošenja odluka, samostalnošću.

Lijepo su svečanosti školskih opraštanja. Škola okićena cvijećem od ulaza do školske aule i pozornice, razreda i školskih hodnika, dvorišta. Svi lijepo i svečano odjeveni, svima knedla u grlu i suza u očima. Suza radosti. Jer uspjeli smo u svojem poslu. Vidimo pred sobom lijepe, mlade, zdrave i vesele ljude koji su hrabri i ponosni. Ponosni na školu u kojoj su naučili hrvatski jezik, učvrstili hrvatski identitet, stekli podršku i prijatelje koji će ih, ako zatreba, pratiti na njihovu životnom putu. Kazuju to i stihovi Enesa Kiševića koje su izabrali kao moto opraštanja: „Putujete. / Govorite jezik naroda u kom se zadesite, ali se vraćajte korijenju / kao potoci izvoru svome.“

Učenici su ušli u dvoranu u pratnji razrednice na glazbu „Canon in D Cello&Piano“, a potom su se od njih u ime sedmog razreda oprostili Ádám Nagy i Botond Részál. Pjesmu Ratka Zvrka „Tvoja staza“ kazivala je Zamira Gomorka, a od učeničkih su se godina na hrvatskom i mađarskom jeziku oprostile Nora Markovics i Lara Fanni Levái. Zajedničko pjevanje, video-projeksija fotografija i pjevanje djevojaka izmamilo je suze na oči. Od školskih kolega oprostila se Diána Fuchs, a od nastavnika i djelatnika škole Míra Mogyorósi. Stihove „Lélékbe vésve“ Léne Losonczi kazivala je Zara Krausz. Razredni orkestar svirao je Pjesmu rastanka dok se od roditelja na hrvatskom opraštala Mirjana Anna Simai, a na mađarskom Zamira Gomorka. Posljednja zajednička pjesma bila je „Došlo doba“.

U svojem govoru ravnateljica škole Janja Živković Mandić obratila se učenicima i

njihovim roditeljima. Između ostaloga rekla je: „Voljeli smo sve vas s vašim dobrim i lošim osobinama! Ljubav je najveće blago koje čovjek može dobiti. Crpite snagu iz naše ljubavi ako vam bude zatrebala u budućnosti. Smjernice koje ste dobili od svojih učitelja pomogle su vam da ostanete na pravom putu.“ Roditeljima je zahvalila na ukazanu povjerenju rekavši: „S ponosom možete gledati u svoje dijete koje je doživjelo prvu životnu prekretnicu, završilo svoje osnovnoškolsko školovanje i ulazi u život s velikim Ž. Hvala vam što ste odvojili vremena da pomognete razvoju svojeg djeteta, čak i ako ste smatrali da zahtjevi škole i očekivanja okoline od vas zahtijevaju ogroman trud.“ Potom se ravnateljica biranim riječima oprostila od svakog učenika 8. razreda posebno. Slijedila je dodjela spomenica i diploma najistaknutijim učenicima koji su postigli istaknute rezultate na polju sporta, kulture, predmetnog znanja...

Spomenice su dobili: Barnabás Tóth-Dékány, Milán Zsifkovics i Darkó Dárius Hári za aktivan rad na kulturnom polju; Míra Papp, Mirjana Marosi i Dana Klára Filákóvity za aktivan rad na kulturnom i umjetničkom polju; Márk Csongor Juhász za razglas školskih priredaba i kulturnih manifestacija.

Diplome su dobili: Gréta Fenyvesi i Lara Fanni Levái za odlične rezultate u

sportu; Fanni Barta za kulturni rad i odlične rezultate u sportu; Janka Mészáros i Zara Krausz za kulturni i umjetnički rad te odlične rezultate u sportu; Diána Fuchs za postignute rezultate u učenju i za aktivan rad na kulturnom polju; Mirjana Anna Simai za aktivan rad na kulturnom polju i postignute rezultate na državnom natjecanju iz narodopisa; Nóra Markovics za odlične rezultate u učenju i postignute rezultate u sportu; Míra Mogyorósi za aktivan rad na kulturnom polju i postignute rezultate na državnom natjecanju iz hrvatskog jezika i književnosti; Zamira Gomorka za postignute rezultate na državnim i regionalnim natjecanjima iz hrvatskog i engleskog jezika te odlične rezultate u sportu.

Ovogodišnji su učenici osmog razreda: Fanni Barta, Árpád Bawiec, Dejan Divják, Gréta Fenyvesi, Dana Klára Filákóvity, Diána Fuchs, Zamira Gomorka, Darkó Dárius Hári, Barbara Bodza Hevesi, Márk Csongor Juhász, Zara Krausz, Zóra Krizmanics, Milován Attila Kustra, Lara Fanni Levái, Nóra Markovics, Mirjana Marosi, Janka Mészáros, Míra Mogyorósi, Márk Nagy, Míra Papp, Mirjana Anna Simai, Barnabás Tóth-Dékány, János Tamás Török, Milán Zsifkovics, Sergej Amidžić, Anja Babović.

Branka Pavić Blažetin

Márai na hrvatskoj kazališnoj sceni

„Kad svijeće dogore“, predstava Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i Teatra Erato, gostovala je u budimpeštanskom Kazalištu „József Attila“ 9. svibnja u sklopu X. kazališne Olimpijade. Siniša Popović za svoju interpretaciju Henrika dobio je nagradu „Vladimir Nazor“, a Zrinka Cvitešić dobila je Nagradu hrvatskog glumišta.

Predstava je nastala prema tekstu romana Sándora Márai, a scenarij se temelji na oskarovskoj adaptaciji Christophera Hamptona koji je s engleskog na hrvatski jezik prevela Veronika Kordić. Sándor Márai, mađarski pisac i novinar rođen na prijelazu stoljeća u Austro-Ugarskoj Monarhiji, mladost je proveo putujući Europom. Objavio je 46 djela, većinom romana. Kao jedan od najutjecajnijih predstavnika mađarske književnosti između dvaju svjetskih ratova Márai je bio kritičar nacizma, a romanom „Kad svijeće dogore“ izražava svoj stav prema višenacionalnim i višekulturnim društvima.

Producentica nezavisnog kazališta „Teatar Erato“ Lidija Ivanda dugo je željela uprizoriti Máraijev roman „Kad svijeće dogore“. Krenula je suradnja sa zagrebačkim HNK-om, redateljem Brankom Ivandom i glumcem Sinišom Popovićem. Nakon što je Lidija Ivanda otkupila prava i licenciju, projekt je krenuo, a timu se priključila i glumica Zrinka Cvitešić. Ivanda je svoju „kazališnu obitelj“ dovela k sebi. U ranim popodnevnim satima cijela produkcija okupljala bi se na kavi poslije koje je slijedila proba čiji bi kraj nerijetko označavao početak malog druženja. „Taj proces je zapravo bio predivan i mi smo s ovom predstavom zapravo preživjeli jedan grozan period na prelijep način“, rekla je Lidija Ivanda.

„Imali smo dovoljno vremena da se poigravamo s raznim mogućnostima, dakle eksperimentirali smo, što zapravo nije često u teatru“, rekao je glumac Goran Grgić. Namjera je bila da se predstava prikaže u prijenosu uživo, ali u dogovoru s HNK-om, čiji su glumci radili na predstavi, predstava je premijerno prikazana u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu 27. ožujka 2021.

Henrika glumi Siniša Popović, Konrada Goran Grgić, a Krisztine Zrinka Cvitešić i Iva Mihalić, dok Nini nije pridodano ime glumca.

Predstava „Kad svijeće dogore“ priča je o dvojici prijatelja koji se ponovno susreću nakon trideset godina. Henrik i Konrad ulaze sve dublje u razloge njihova razdvajanja. Sve tajne polako izlazile na vidjelo, svaka odluka donesena prije trideset godina iznesena je pred Konrada da se suoči s njom i prizna Henriku prave razloge svojeg nenajavljenog odlaska.

Na pozornici se odvija borba s prošlošću, s davno donesenim odlukama i sa svim posljedicama koje su te odluke za sobom povukle. Ova je bezvremenska Máraijeva priča „oda kodeksu časti“. Očarana Máraijevim stvaralaštvom producentica Lidija Ivanda opisala je njegova djela kao „odu časti, držanju riječi, poštenju, moralnim vrijednostima, prijateljstvu, vjernosti, povjerenju i ljubavi“.

D. O.

Trenutak za pjesmu

Čamac

Noćna tišina svud se krili
I prepun sjete topli mir,
Negdje tek stari klavir cvili
I zrakom luta netopir,
Pa buni sjetu – topli mir.

Srebrenom vodom dolje pliva
Pun mjesecine čamac sam,
Kao da nojca u njem sniva,
Gdje čudan modar gori plam.
Lagacko plovi čamac sam.

Šuteći pokraj žala stojim...
– O, hoće l' ikad natrag doć
Vozeći Sreću?... Ja se bojim
Da čarna će ga zavest noć
I nikad više neće doć...

Antun Branko Šimić

LETINJA

Uoči dana svetog Urbana mjesni župnik Géza Aigner i goričanski župnik Josip Drvoderić 28. svibnja na obližnjem vinogradu na Julianskoj gori predvodili su dvojezičnu svetu misu. Sveti Urban zaštitnik je vinara, vinogradara i vinograda. Svake se godine u nedjelju blizu 25. svibnja, kad je liturgijski spomendan svetog Urbana, održava proštenje na Julijanskoj gori. Od prošle godine sveti Urban slavi se misom te blagoslovom vinograda. Ovogodišnje proštenje započelo je svečanim dvojezičnim euharistijskim slavljem, a zatim je održana procesija kroz vinograde, gdje se molio blagoslov za sve vinograde. Budući da na Julijanskoj gori sve više hrvatskih državljana ima vinograd, župnik Géza Aigner trudi se i za njih pronaći mogućnost da slave Boga na svojem materinskom jeziku. Tomu se pridružuju i Hrvati koji žive u pomurskom gradu, a u ostvarivanju pomaže i Hrvatska samouprava Letinje na čelu s Marijom Đuric.

Croatica u Društvu hrvatskih književnika

Poznati književnik Hrvata u Mađarskoj i za života član Društva hrvatskih književnika Marko Dekić „Bodoljaš“ sakupio je 365 recepata u dvojezičnu kuharicu „Hrvatska kuhinja – Horvát Konyha“, koja je pisana na hrvatskom i mađarskom jeziku. Ta jedinstvena kuharica ostvarila se kao plod suradnje DHK-ova Ogranka Slavonsko-baranjsko-srijemskog, Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ i Srednje strukovne škole Antuna Horvata iz Đakova.

Mirko Ćurić, Timea Šakan-Škrilin, Božica Brkan i Darko Milas

„Hrvatska kuhinja“ predstavljena je u Zagrebu 11. svibnja u Društvu hrvatskih književnika. Na panelu sudjelovali su ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, predsjednik DHK-ova Ogranka Slavonsko-baranjsko-srijemskog i ravnatelj Srednje strukovne škole Antuna Horvata Mirko Ćurić, književnica, utemeljiteljica i glavna urednica internetskog magazina „Oblizeki“ Božica Brkan i dramski umjetnik GK-a Gavella u Zagrebu Darko Milas.

Predstavljanje je započelo pričom o tome kako je Mirko Ćurić doznao da u sjedištu Croatice spremno sjedi Hrvatska kuharica potpuno popunjena s receptima, ali bez ijedne slike. Manifestacija se nastavila odavanjem počasti preminulom književniku Marku Dekić „Bodoljašu“. Nakon čitanja Bodoljaševe biografije scenski umjetnik Darko Milas čitao je i njegove stihove.

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin naslijedila je ovaj projekt od bivšeg ravnatelja Čabe Horvatha, koji je ustanovio sve potrebne suradnje za realizaciju kuharice. Prva promocija održala se u Đakovu, zatim u Budimpešti, a nekoliko dana prije promocije u Zagrebu i u Santovu (u rodnom selu Marka Dekića) održana je promocija. Ondje je na poziv ravnateljice santovačke hrvatske škole Dinko Šokčević predstavljao ovu knjigu.

Pričajući o trendu izdavanja dvojezičnih knjiga na hrvatskom i mađarskom u Croatici, kao prvi i osnovni zadatak Izdavačke

kuće „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin navela je očuvanje hrvatske riječi.

„Mi smo još uvijek konzervativna publika u tom smislu da Hrvati kao manjina ipak cijene svoju hrvatsku materinsku riječ – ako je na papiru, ima još veću vrijednost nego ako je na internetu,“ dodala je Šakan-Škrilin.

Svoj detaljan pregled i uvid u raznolike recepture predstavila je Božica Brkan, naglasivši posebnu važnost ove kuharice zbog njezine dvojezičnosti. Kao razlog ovog mišljenja istaknula je kulturološki doprinos hrvatskom stolu, hrvatskoj kuhinji u globalu, a i Hrvatima u Mađarskoj te mađarskoj kuhinji i kulturi. Zatim je nastala

vila govoriti o važnosti ove kuharice i očuvanju autentičnih recepata, pričajući o utjecaju *fast fooda*, *influensera*, *marketinga*, *street fooda* i ostalih formata koji se samo pune raznim recepturama te gube svoj integritet i jedinstvenost, vodeći ljude prema lako dostupnim i jednostavnijim opcijama poput naručivanja hrane ili kupnje gotovih jela iz prodavaonica umjesto da se njeguju obiteljski recepti i kreiraju nova, prepoznatljiva jela.

Jedna od tema koja se ponavljala tijekom večeri bila je očuvanje tradicionalnih hrvatskih recepata koji su već bili na rubu nestanka u zaborav. Naša kultura prožima se kroz naše tanjure i tradicionalni recepti svakog zavičaja govore puno o povijesti i načinima na koje je hrana povezivala ljude te je zato od velike kulturne važnosti očuvati recepte iz svake hrvatske regije. Ova je kuharica ispunjena hrvatskom kulturom u obliku autohtonih recepata – od dalmatinskih recepata, preko zagorskih i podunavskih, pa sve do slavonskih i baranjskih.

Hrvatska kuharica podijeljena je na hladna jela (među kojima se nalaze recepti poput đurđevačke salate), tople umake i juhe (među kojima je i intrigantna juha od kestena i krušaka), jela od govedine i jela od svinjetine (od kojih su istaknuti kotlet na samoborski i svinjetina s hrenom), jela od peradi, jela od divljači i selekciju deserta.

D. O.

Bogatstvo...

Lukoviški sedamdesetogodišnjaci. Stoje: Anna Kiss Lővényi, János Maul, Elemér László, Marika Potkovácz, Árpí Dinnyés, Marika Szinyákovics, Aranka Pávics, József Fucskár; sjede: Magdi Hajós, Marika Kecskés, Ili Jelics

Koncert Lovre Pogorelića u Budimpešti na Dan državnosti Republike Hrvatske

Mađarska kuća glazbe prekrasno je zdanje u kojemu je u organizaciji Veleposlanstva RH u Budimpešti 31. svibnja priređena svečanost obilježavanja Dana državnosti RH i desete godine članstva RH u Europskoj uniji koncertom hrvatskog pijanista Lovre Pogorelića.

Počevši svoju glazbenu karijeru 1987. godine, Pogorelić je diplomirao glasovir 1992. na Muzičkoj akademiji u Zagrebu te je u svojoj dugogodišnjoj karijeri svirao na pozornicama širom svijeta. Kao pijanist međunarodnog ugleda Pogorelić svira kao solist i uz orkestre te je uz to i redoviti profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Svijet koncertne glazbe, kao i mnogi drugi elementi javnog života, zastao je na dvije godine zbog pandemije. „Posljednjih godina svi smo skupa zamrli od korone i svega, nekako smo se svi pogubili na svoje strane, ali dogodile su se i neke dobre stvari. Recimo, ova dvorana i ovaj cijeli centar napravljeni su za vrijeme pandemije, tako da dolaze neka nova vremena i vidjet ćemo što će biti dalje”, rekao je Pogorelić.

Za koncertni nastup u sklopu proslave Dana državnosti u Budimpešti Pogorelić je pripremio „djelomično prigodan program”. Nakon kompozicije Ferenc Liszta *Szurke fellegek* slijedila je Sonata Josipa Štolcera Slavenskog iz 1924. godine *Adagio religioso* i *Allegro pastorale* te kompozicija Roberta

Schumannova *Simfonijske etide* Op. 13. Koncert je završio glazbom Ferenc Liszta. Koncert je ostvarila Umjetnička udruga „Lovro&Nina”.

D. O.

Tijelovo u Tukulji

Blagdan Tijelova jedan je od najljepših blagdana. Cvjetan i mirisan, gotovo uvijek okupan u suncu. Sjećam se kako sam kao dijete kidala latice cvijeća i punila košaricu koju sam nosila u procesiji od sjenice do sjenice. Hrvati u Mađarskoj u svojim župama slave Tijelovo i uređuju sjenice već stoljećima.

Tukuljska crkvena procesija i ove je godine stoljetnom rutom obišla četiri sjenice dok je župnik Károly Brezina pod nebom nosio u rukama Presveti Oltarski Sakrament Presvetog Tijela i Krvi Isusove. Prva je sjenica bila kod Tézé Neidek

(Nagy Bélané), koja vodi crkveni zbor tukuljskih Raca i već je pedeset godina kantoriga tukuljske crkve. Njezina obitelj već godinama zajedno uređuje ovu prekrasnu sjenicu, a i ove su godine uz nju bili suprug Béla Nagy i sinovi Antal i Béla Nagy. Tu su bili i Katalin Neidek Ágics sa suprugom Józso Ágics, Magdolna Neidek sa suprugom Pálom Ágics-Farkasem, reče mi ponosno moja poznanica Katalin Ágics-Farkas. Ostale sjenice podigli su i uredili obitelj Tárcsa, obitelj Vukov i obitelj Jokán. U tijelovskoj procesiji naizmjenično se pjevalo mađarske cr-

kvne pjesme i crkvene pjesme rackih Hrvata. „Sad je to prvi put bilo tako jer nas je sve manje Raca u Tukulji”, reče mi Katalin, dodajući kako je u ovogodišnjoj procesiji bilo oko 130 vjernika, što je više nego prošle godine. „Nekada davno bilo nas je jako puno u tijelovskoj procesiji, na čijem je čelu išao mađarski crkveni zbor i pjevao, a natrag je išao racki crkveni zbor i pjevao. Nismo smetali jedni drugima, a ove smo godine prvi put u tijelovskoj procesiji zajedno pjevali”, dodaje Katalin.

Branka Pavić Blažetin

Spomenmaša i izložba u čast Semelikera

Ne samo pri spomenmaši nego i u okviru nove izložbe i web-stranice se more od sada spomenuti na mučenika Antona Semelikera. Momentano teče proces da bi se Semeliker proglasio blaženim.

Vulkaprodštóf/Šopron – 10. aprila se je po 104. put ponavljao dan usmrćenja Antona Semelikera, ki je kot mučenik umro 1919. ljeta u Šopronu, kade su ga ustriljili. Rodjenoga Vulkaprodštófc, ki je bio svećenik u sridnjogradišćanskom Filežu, komunistički je režim po Fileškojibun odsudio na smrt.

U njegovu čast se je zato na Vazmeni pandiljak ne samo održala spomenmaša u šopronskoj crkvi svetoga Mihovila nego se je otvorila i izložba o žitku i stvaranju. Na novoobjavljenoj web-stranici se moru zvana toga najti sve informacije o gradišćanskohrvatskom mučeniku.

Virtualno mjesto spominjanja

Da se i u budućnosti ne bi pozabio život i način smrti Antona Semelikera, rodbina je dala načiniti vlašću web-stranicu o mučeniku (www.szemeliker.eu). Zapravo je ova stranica bila i posebno presećenje za Vulkaprodštófcu Paulu Semeliker, najbližu još živu rođakinju Antona Semelikera. Njoj su unuka Julija Kornfeind i nje muž Petar Mogyorósi ovu web-stranicu darovali za 95. rodjendan. Na ukupno tri jeziki – nimški, hrvatski i madjarski – su člani o Semelikerovom žitku dostupaćni. Pri tom su se sabrali različni teksti, oglasi i novosti u vezi s mučenikom i se onda objavili na ovoj stranici. Ova informacijska ponuda će se, naravno, i u budućnosti dalje proširiti. Dokle se na domaćoj stranici moru najti visti, se moru zainteresirani u četiri glavni poglavlji – i to „Životopis“, „Proglašenje blaženim“, „Fileška buna“ i „Mediji“ – točnije informirati o pojedini točka. Zvana toga su i rodno selo Vulkaprodštóf, fara Filež i varoš Šopron posebno napomenuti.

Kot mali pogled u prošlost je na web-stranici objavljeno i izdanje Hrvatskih novina – onda još *Naše novine* – od 13. septembra 1919. ljeta, kade se more najti popisak umorenja Antona Semelikera.

Maša za proglašenje Semelikera blaženim

Prvi korak za proglašenje Antona Semelikera blaženim se je pokrenuo jur u 2021. ljetu, kad je jurski biskup dao nalog za biskupski pregled o visti mučeničtva Semelikera i je imenovao dr. Mártu Balog

kot postulatoricu. Željezanski biskup Egidije Živković ovo postupanje takaj podupira, kot i Madjarska kotoličanska biskupska konferencija. Konačno se je kongregacija tako mogla 30. junija 2021. ljeta na prošnju biskupa Andrása Veresa poslati dozvolu za pokret procesa proglašenja blaženim. Ov proces trenutno još teče.

Na Vazmeni pandiljak se je sada u Šopronu održala spomenmaša u čast Antona Semelikera u crkvi svetoga Mihovila, pri koj je jurski biskup András Veres, glavni celebrant ove Božje službe, posebno i za to molio, da se gradišćanskohrvatski mučenik proglasi blaženim.

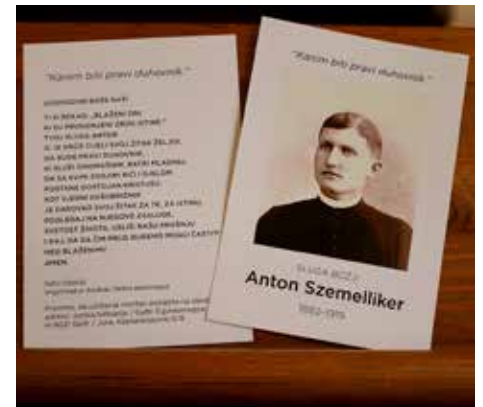
Jur pred sv. mašom su se podili male spomenslike rodjenoga Vulkaprodštófc, na hrvatskom i madjarskom jeziku, na ki se more najti kratka molitva jurskoga biskupa u Semelikerovu čast. Tako su vjernice i vjerniki u obnovljenoj crkvi sv. Mihovila, ki moguće još nisu čuli za Antona Semelikera, dostali mali uvid u njegov žitak i djelovanje. Jurski biskup András Veres se je ali i u svoji pozdravni riči kot i u okviru prodike još jednoč posebno odnašao na gradišćanskohrvatskoga mučenika.

Kroz uživo prenašanje sv. maše na veliki platna livo i desno u zbočni brodi crkve, su svi ljudi mogli slijediti mašnomu hodu. Iako je sama Božja služba bila na madjarskom jeziku, je svetačna sv. maša za sve nazočne, i za one ki ne vladaju ovim jezikom, bila dobra prilika za spomen, razmišljanje i kontemplaciju. Daljnji vrhunac za vjernike i vjernice je bilo ali i muzičko oblikovanje pomoću orgulov, ke su istaknule svetačnost ove spomenmaše za mučenika Antona Semelikera.

Na nje manualu je zvana toga pri pričječanju i zaglušala – gradišćanskim Hrvaticam i Hrvatom dobro poznata – melodija jačke *Bud pozdravljen o Jezuše*.

Izložba o Semelikeru i Schmucku

Po blagoslovu i skupnoj molitvi na koncu spomenmaše u crkvi svetoga Mihovila su sve vjernice i vjerniki bili pozvani na službeno otvaranje izložbe o životu Antona Semelikera u pohoditeljski centar svetoga Mihovila, veljek u susjedstvu crkve. U isti prostorija se izlažu i slike umjentika Antala Schmucka, ke predstavu različne

prirodne motive, zgrade ali i vjerske motive kot na primjer pilje.

Zanimanje za izložbe je bilo veliko, tako da su zainteresirani stali u redu i prostorije u pohoditeljskom centru su se brzo napunile. Oficijalno otvaranje su onda preuzeli šopronski farnik Imre Horváth, jurski biskup András Veres i časna sestra Márta Balog, ka je kot postulatorica sastavila i bila odgovorna za izložbu o Antonu Semelikeru. Ona se uglavnom sastavi od različni informativni tablica na madjarskom, nimškom kot i hrvatskom jeziku, na ki se opišuju i objasnuju pojedine štacije a pred svim i važni dogodjaji u Semelikerovom žitku. Uz svoje rodno selo Vulkaprodštóf su tako na primjer i Fileška buna, ljeta u sjemenišću i njegovo usmrćenje velike teme. Osebujnost je zvana toga i osobni pisaci stol Antona Semelikera, ki je posebni posudjeni predmet.

Izložba o gradišćanskohrvatskom mučeniku u pohoditeljskom centru svetoga Mihovila je još otvorena do novembra ovoga ljeta, i to do svetka Svi sveti.

Dijana Jurković / Hrvatske novine

Šeljin – 110. obljetnica crkve i biskupska misa

„Na Trojake smo hodočastili u Đud, a na Sveto Trojstvo, od kada je grof Drašković prije 110 godina sagradio crkvu u Šeljenu, u Šeljin. A išli smo i u Voćin“, reći će vjernici podravski Hrvati koji posljednjih tridesetak godina na blagdan Presvetog Srca Isusova hodočaste i u Drvljance.

U organizaciji šeljinske rimokatoličke župe i župnika Joze Egrija, Hrvatske samouprave Šeljina te Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ 4. lipnja u šeljinskoj crkvi Svetog Trojstva na blagdan Svetog Trojstva održana je svečana biskupska sveta misa i obilježena 110. obljetnica crkvenog zdanja. Tamburašku svetu misu predvodio je na mađarskom jeziku biskup Pečuške biskupije László Felföldi uz koncelebraciju svećenika hrvatskog podrijetla iz Mađarske te goste iz Hrvatske uz pjevanje i dio molitvi i čitanja na hrvatskom jeziku. Uz biskupa Felföldija i velečasnog Egrija misu su koncelebrirali povjerenik Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije i mohački župnik Ladislav Bačmai, garčinski župnik Gabrijel Barić, župnik Rimokatoličke župe Harkanj Ladislav Ronta, martinački župnik Ilija Čuzdi (Csuzdi Illés) te svećenici i župnici Norbert Nagy, biskupski tajnik József Kovács, Tamás Petkó, Ferenc Sziládi i župnik iz Podravske Moslavine Vladimir Škrinjarić. Na orguljama je svirao Nikola Đuradinović, na tamburama pečuški TS „Misija“, a crkva je odzvanjala od pjevanja svih vjernika i zbora podravskih Hrvata, koji čine članovi KUD-a „Podravina“ iz Barče i KUD-a „Drava“ iz Lukovišća.

Šeljin je središte Ormánsága, u kojem četvrtinu stanovnika čine Hrvati koji su se uselili u ovo mjesto iz okolnih povijesnih hrvatskih sela. Šeljinska župa broji oko dvije tisuće vjernika, od čega su najvjerniji upravo Hrvati. U svojoj nadahnutoj propovijedi biskup Felföldi pohvalio je hrvatsku zajednicu govoreći o onima koji su prije 110 godina odlučili graditi crkvu i tako graditi i zajednicu koja se međusobno bodri i snaži, traži smisao života, čuva svoju obitelj i čuva svoju vjeru. Među šeljinskim vjernicima koji idu na svete mise i u crkvu najveći broj i danas čine upravo Hrvati. Kako kaže župnik Egri, prošle godine krstio je 42, a sahranio 34 vjernika. Svetu misu na hrvatskom jeziku služi još i u Starinu, koji pripada šeljinskoj župi.

Biskup je podsjetio kako je kralj Sveti Stjepan propisao da svakih deset sela treba izgraditi crkvu, čime je stvorio temelj zajednice. Danas je na nama red da gradimo zajednicu u postojećim crkvama i otkrivamo jedni druge. Mi ne moramo graditi crkvena zdanja jer su sagrađena, ali moramo se okupljati i upoznavati jedni druge, brinuti se jedni o drugima, rekao je biskup Felföldi.

Na kraju svete mise biskupu Felföldiju od hrvatske zajednice (podravskih Hrvata) predan je kao poklon – prekrasan „vilan“, a od šeljinske župe buket cvijeća. Biskup je bio duboko dirnut primjerom zajedništva u blagdanu Svetog Trojstva što su misom svjedočili i Hrvati i Mađari, s puno radosti, od srca i s ljubavlju.

Nakon svete mise slijedio je koncert članova KUD-a „Podravina“ iz Barče i KUD-a „Drava“ iz Lukovišća uz pratnju TS-a „Misija“. Pjevali su i svirali pjesme „Čuj nas, Majko, nado naša“, „Dođi, Isuse, pogledaj me“ „O, mila Majko nebeska“, „Kao Marija da te ljubim“. Orkestar „Misija“ svirao je na tamburama Dmitrija Shostakovicha („Waltz No 2.“), a završna pjesma koncerta bila je prekrasna „Do nebesa nek se ori“. Bio je to prekrasan koncert pod svodovima šeljinske crkve, pun ljepote, kako glasova tako vještih ruku majstora svirača i crvene boje života koja krasi „vilane“ i „rukave“, marame na glavama, nošnju podravskih Hrvata. A sve i pod hrvatskim barjakom koji se vijorio u šeljinskoj crkvi.

Djevojke rodnom iz Martinaca, Starina i Lukovišća odjevene u narodnu nošnju dijelile su vjernicima svete sličice te ukusne kolače koje su ispekle vrijedne ruke mještana. Bila je to prava podravska „bučura“.

Branka Pavić Blažetin

Svetu misu predvodio je pečuški biskup László Felföldi

Vesna Velin predaje poklon biskupu Felföldiju

Dio okupljenih vjernika

Mala stranica

Predstavljanje nadarenih učenika

U Hrvatskoj osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ u Serdahelu posebnu pozornost posvećuju nadarenim učenicima koji se žele ostvariti u nekoj grani umjetnosti. Učenici tijekom školske godine imaju mogućnost uključivanja u razne radionice. U ustanovi djeluje radionica likovne umjetnosti, radionica učenja tambure i folkloru, čije djelovanje materijalno potpomaže i Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ u Serdahelu. Na kraju školske godine aktivni učenici raznih radionica predstavljaju se roditeljima u sklopu Kulturne smotre koju organizira sama ustanova te se uređuje izložba likovnih radova.

Na ovogodišnjoj smotri izloženi su radovi učenika polaznika likovne radionice: Hanne Nagy, Zselyke Csire, Hanne Novak, Andrása Korcsmárosa, Anabelle Mile, Boglarke Tkálecz, Milene Major, Lili Svélecz, Yasmine Moudrik, Réke Kocsis, Fruzsine Tirászi i Vanessze Hederics. Neki od njihovih radova nagrađeni su i na natjecanju Hrvatske državne samouprave „Croatiada“. Radionicu likovne umjetnosti vodi Diana Kocsis. Tijekom školske godine poučava se i tambura za učenike viših razreda u tri tamburaškim skupinama: početnici, napredniji i razvijeni. Tako u ustanovi tridesetak učenika uči tamburu pod vodstvom tamburaša i ravnatelja škole Zsolta Trojkóa, inače učitelja glazbene umjetnosti. Po tradiciji poučava se u školi i moderni i narodni ples – moderni ples vježbaju učenici nižih razreda s učiteljicama Agnezom Pinterić i Fanni Vas-Németh kako bi im se razvijala ritmika, a učenici viših razreda vježbaju folklorni ples s pedagoginjom Andreom Fehérvari. Plesne skupine i tamburaši često nastupaju na raznim priredbama pomurskih naselja, a ovaj su put predstavili svoju nadarenost roditeljima.

ma. Na programu su nastupili i učenici koji posebno pohađaju letinjsku Glazbenu školu, pa svojim glazbenim znanjem obogaćuju i serdahelsku osnovnu školu. Učenici Karolin Bottka, Zselyke Csire, Korina Kőrösi i Albert Novak recitali su pjesme s kojima su postigli lijepe rezultate na raznim natjecanjima u kazivanju stihova na hrvatskom i mađarskom jeziku. Njih su pripremile učiteljice Zlata Hederić, Katica Brodač-Lukač i Zorica Prosenjak-Matola.

Beta

Polaznici likovne radionice predstavljaju svoje slike, u pozadini izložba likovnih ostvarenja

Najmlađi tamburaši serdahelske škole

Učenici 5. i 6. razreda uvježbali su pomurske i međimurske plesove

Pomurski piknik s pajdašima iz Hrvatske

Sudionici Hrvatskog pomorskog piknika u Letinji 10. lipnja oživjeli su prekrasan gradski park u blizini dvorca Szapáry. Članovi pojedinih kuharskih ekipa žurno su sjeckali luk, meso i druge namirnice te birali tajanstvene začine za paprikaš, gulaš, ćevape i za druga jela kako bi ih mogli ponuditi svojim prijateljima. Hrvatska samouprava Letinje još od 2007. godine priređuje piknik radi jačanja zajedništva Hrvata u regiji odnosno i Hrvata iz matične domovine. Na ovogodišnji piknik stigle su družine iz okolnih hrvatskih mjesta te iz Hrvatske i cijeli su se dan družili, kušali izvrsna jela pod malim paviljonima. Sudionike piknika pozdravila je predsjednica Hrvatske samouprave Letinje Marija Đuric i naglasila kako je ovaj dan za opuštanje, druženje, razgovor i širenje prijateljstva. Priredbu je posjetio i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji je zahvalio hrvatskoj samoupravi na djelovanju u cilju očuvanja hrvatske kulture i tradicija.

„Hrvatski pomurski piknik popularan je u Letinji. Kad počinje ljeto, već se svi spremaju za to. Ponajprije se prijavljuju ekipe pripadnika hrvatske narodnosti, ali nisu isključeni ni pripadnici većinskog naroda ako imaju volje družiti se s nama. To je priredba koja je osmišljena radi druženja, opuštanja bez ikakva stresa, jer svi mi znamo kako je život ubrzan, uvijek se žurimo, nemamo vremena za kvalitetna druženja, prijatelje, pa često ni za obitelj. Danas uz kuhanje ukusnih jela na otvorenom i kušanje vina posvećujemo posebno vrijeme drugima, a mnogoput na takvim druženjima iskrsnu najbolje ideje za buduće projekte. Za svaku ekipu hrvatska je samouprava osigurala meso, ali ostale namirnice trebale su same nabavljati kako bi jela bila različita“, rekla je predsjednica samouprave Marija Đuric.

Unatoč nesigurnim vremenskim prilikama na pikniku se okupilo jedanaest ekipa. Kuhao se gulaš od svinjskog buta, bunceka, govedine, graha, divljači te su se pekle domaće kobasice, ćevapi, palačinke, langoši i druga ukusna jela. U Letinji živi malen broj pripadnika hrvatske zajednice, to su većinom žitelji koji su se preselili iz hrvatskih pomorskih naselja zbog radnog mjesta ili ženidbe. Oni nisu prekinuli vezu sa svojim rodnim mjestom, mnogi od njih uključuju se u hrvatske programe i u Serdahelu, Sumartonu, Mlinarcima i Pustari, ali oni također vole pozvati svoje prijatelje na priredbe koje se organiziraju u Letinji. Neki od žitelja pomorskih sela imaju i vinograde na Julijanskoj gori ili na Staroj gori (blizu Letinje), pa se često družu i u vinogradima. Međutim, tad je naglasak više na poslu.

Zoltan Turul, rodnom iz Serdahela, živi u Letinji. Najviše „pajdaša“ ima iz Hrvatske, iz Hodošana i Donjeg Hrašćana. On gotovo svaki drugi dan prelazi granicu kako bi se družio s njima ili što kupio. Naime, kako nam kaže, više voli tamošnje proizvode. „Mi se družimo još od 90-ih, tad smo igrali nogomet u Hodošanu i upoznali se. To prijateljstvo traje odonda i trajat će sve do kraja našega života. Svi se veselimo što više ne treba stati na granič-

nom prijelazu. U ljetnim mjesecima bilo je situacija kad smo čekali čak i sat vremena zbog gužve. Sad toga više nema, pa zapravo samo skoknem u Hrvatsku ili moji pajdaši dolaze u Mađarsku“, rekao je Zoltan dok je miješao međimurski lovački gulaš koji je pripremao s prijateljima Stjepanom Blagusom i Tonijem Novakom. Toni se odmah složio s prijateljem Zoltanom. „Jako nam je lijepo što možemo bez zaustavljanja samo prelaziti granicu. Kad dođem u Mađarsku, osjećam se kao kod kuće. Ljudi su ljubazni, mnogi znaju hrvatski i lako komuniciramo. Dok budemo živi, mi ćemo se družiti“, rekao je Toni. Za međimurski gulaš od divljači meso su donijeli iz Hrvatske, ali dodana je mađarska crvena mljevena paprika. Svatko je dodao ono najbolje što ima i od toga je jelo postalo izvrsno, kao i atmosfera – jer među prijateljima uvijek je dobro, bez obzira na to žive li na lijevoj ili desnoj obali Mure, odnosno u Mađarskoj ili Hrvatskoj.

Beta

Pajdaši s lijeve i desne obale Mure kuhaju međimurski gulaš

Sumartonska ekipa s prijateljima iz Preloga

Ekipa letinjske hrvatske samouprave pekla je ćevape

U katoljskoj Planini

Znate li da Katolj ima Planinu? Ima, ima. To je brdo nasuprot sela. Ako cestom dolazite od Surdukinja, dvjestotinjak metara prije skretanja desno prema samom selu Katolju lijevo je put prema katoljskoj Planini. Brdu na kojem su Katoljci sadili vinograde stoljećima, i na kojem i danas imaju prelijepe podrume, iako je vinograda jedva. Vlasnici vinograda na poziv Hrvatske samouprave Katolja već godinama otvaraju na drugi dan Duhova svoje podrume i kuhaju za svoje obitelji i prijatelje te iseljenu rodbinu koja dolazi sa svih strana. Tako je bilo i ove godine 28. svibnja.

Hrvatska samouprava Katolja ove je godine petnaesti put organizirala tradicionalno gastronomsko natjecanje na Planini kod katoljskih podruma. Na ovogodišnjem gastronomskom natjecanju sudjelovalo je trinaest ekipa. Svakoj prijavljenoj ekipi Hrvatska samouprava Katolja osigurala je simboličnih tri kilograma mesa. Okupilo se tristotinjak osoba koje su uživale u ukusnim delicijama, dobrom vinu, pjesmi, šali i smijehu. Druženje je bilo nezaboravno, rekli su oni koji su sudjelovali – kod svakog vlasnika podruma od dvadeset do pedeset osoba na ručku i u gostima. Tročlani ocjenjivački sud nije imao nimalo lak zadatak. Trebali su kušati izvrsna jela i izabrati tri najbolja. Treće mjesto pripalo je Zoltánu Erdorfu, drugo Gáboru Vudi, a prvo mjesto osvojio je Tamás Divjak. Posebnom nagradom nagrađen je mladi kuhar Zoltán Ivanković iz ekipa „Zsivány”. Najbolji su dobili

Nagrađeni su svi kuhari

prigodne nagrade, a svim ostalim sudionicima natjecanja zastupnici Hrvatske samouprave Katolja na čelu s predsjednicom Ružicom Kovačević Ivanković predali su prigodne poklone i diplome. Za dobro raspoloženje svih na katoljskoj Planini brinuli su se mladi tamburaši iz Mohača, članovi Orkestra „Planina”, a zabava je trajala do kasnih večernjih sati.

Priredba je ostvarena uz novčanu potporu Fonda „Gábor Bethlen” (NKUL-KP-1-2023/1-000402) u visini od 300 000 forinti.

BPB / RKI

Duhovi u Salanti

U organizaciji salantskog Kulturno-umjetničkog društva „Marica” 27. svibnja priređen je „IX. susret hrvatskih kulturnih društava na Duhove”. Na pozornici mjesnog doma kulture u večernjim satima u kulturnom programu nastupili su harkanjski Mješoviti pjevački zbor, pečuški TS „Misija”, mohačka plesna skupina „Zora” i salantski KUD „Marica”. Nakon programa slijedila je balska zabava s Orkestrom „Baranja”. Članovi KUD-a „Marica”, i mali i veliki uz brojne podpiratelje i pomagače, od ranih jutarnjih sati pripremali su se kako bi što bolje dočekali i ugostili pozvane grupe i brojne druge koji su sudjelovali na programu. Prema tradiciji koja traje više od trideset godina skupine djevojaka i djevojčica KUD-a „Marica” obilazile su domove bošnjačkih Hrvata u Salanti uz kraljičke pjesme i ples.

U kulturnom programu KUD „Marica” sa svojom najmlađom dječjom skupinom od tri do sedam godina prikazao je dječje igre. Srednja skupina otplesala je novu koreografiju „Međimurje”, a velika tradicionalne bošnjačke igre, dok je skupina odraslih za ovu prigodu pripremila bunjevačke plesove za što je KUD „Marica” naba-

vio nove nošnje koje su sad prvi put pokazali publici, reče nam umjetnička voditeljica KUD-a Ramona Štivić, koja uvijek bava za nastup sve skupine KUD-a. Dodaje kako se mohačka Plesna skupina „Zora” predstavila plesovima iz Mohača te slavonskim plesovima.

Branka Pavić Blažetin

Mala skupina KUD-a „Marica”

Odrasla skupina KUD-a „Marica”

Srednja skupina KUD-a „Marica”

Glasajte za Hrvatice iz Mađarske!

Deseta Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske održat će se od 10. do 15. srpnja u Tomislavgradu (BiH). U sklopu manifestacije održava se i mrežni izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji, a glasati možete na sljedećoj poveznici: <https://m.shortstack.page/HIFcLM>.

Ove godine među 21 djevojkom u natjecanju sudjeluju i dvije Hrvatice iz Mađarske – Regina Várnai iz Martinaca i Vivien Laskovics iz Salante. Svaka 24 sata možete ponovno glasati, a prilikom glasanja možete dati glas samo jedanput, odnosno samo jednoj djevojci. Glasati se može od 22. lipnja do 14. srpnja do 12 sati. Djevojka koja dobije najviše glasova bit će pobjednica u kategoriji najfotogeničnije Hrvatice u narodnoj nošnji. Trenutačno, 3. srpnja, naša Regina ima 2181 glas, a Vivien 6178 glasova.

BPB

Vivien Laskovics

Regina Várnai

Četvero prvopričesnika

U budimpeštanskoj crkvi Rana svetog Franje 18. lipnja u sklopu svete mise na hrvatskom jeziku četvero učenika 3. r. budimpeštanskog HOŠIG-a primilo je sakrament prve svete pričesti. Pripremila ih je vjeroučiteljica Jelena Fabić-Körösi, a svetu pričest u sklopu svete mise dao im je pater Vjenceslav Tóth, koji je predvodio svetu misu. Četvero učenika HOŠIG-a primilo je prvi put sveti sakrament euharistije: Bulcsú Elekes, Ádám Rodek, Grga Šafar i Zente Sziva. Mama prvopričesnika Elekesa Bulcsúa Judit Vörös otpjevala je *Ave Mariju*. Osim sviranja kantora Ferenc Apró misno slavlje uveličalo je pjevanje učenice 6. razreda budimpeštanskog HOŠIG-a uz pratnju profesora Stjepana Dombaija. Poslije svete mise, prema franjevačkom običaju povezanom s blagdanom sv. Antuna Padovanskoga, bio je i blagoslov djece. Nakon svete mise priređen je mali domjenak za prvopričesnike u župnoj prostoriji crkve svete Ane na Trgu Batthyany, čije su održavanje potpomogle Hrvatska samouprava Čepela i Hrvatska samouprava VII. okruga.

BPB

ISPRAVAK

U Hrvatskom glasniku od 22. lipnja 2023. (XXXIII. godina, 25. broj) u napisu na 4. i 5. stranici pod naslovom „Odluka o utvrđivanju bodova i iznosa potpore temeljene na zadacima mjesnih i područnih (županijskih) narodnosnih samouprava za 2023. godinu“ novinar Stipan Balatinac nehotice je izostavio podatak o potpori Hrvatskoj samoupravi Brlobaša. Molimo zainteresirane da uvažavaju ispriku. Donosimo još jedanput popis svih hrvatskih samouprava u Šomođskoj županiji i visinu dobivene potpore.

Šomođska županija

(županijska i 13 mjesnih hrvatskih samouprava)

Hrvatska samouprava Šomođske županije (100):	4 554 600 Ft
Hrvatska samouprava Barča (75):	1 777 800 Ft
Hrvatska samouprava Brlobaš (72):	1 706 688 Ft
Hrvatska samouprava Bojevo (52):	1 232 608 Ft
Hrvatska samouprava Daranj (50):	1 185 200 Ft
Hrvatska samouprava Tomašin (69):	1 635 576 Ft
Hrvatska samouprava Heresznye (36):	853 344 Ft
Hrvatska samouprava Kapošvar (25):	592 600 Ft
Hrvatska samouprava Dombol (50):	1 185 200 Ft
Hrvatska samouprava Lukovišće (78):	1 848 912 Ft
Hrvatska samouprava Nagyatád (39):	924 456 Ft
Hrvatska samouprava Potonja (54):	1 280 016 Ft
Hrvatska samouprava Novo Selo (62):	1 469 648 Ft
Hrvatska samouprava Vizvar (66):	1 564 464 Ft

Branka Pavić Blažetin
glavna urednica Hrvatskog glasnika